

7

रक्षा बन्धन

0333CH07

भोलि गोपालको मनपर्ने चाड हो ।

गोपाल र धारा निकै उत्साहित छन् । उनीहरूको प्यारी अत्या (बुबाकी बहिनी) आज उनीहरूलाई भेट्न आउँदैछिन् । तिनीहरूले आफ्नो घर सफा र सजाएका छन् ।

गोपालको घरलाई अवलोकन गर्नुहोस् ।

तपाईंलाई यहाँ के रोचक लाग्छ ?

.....

यी वस्तुहरू मध्ये प्रत्येकको सङ्ख्या पत्ता लगाएर गणना गर्नुहोस् र लेख्नुहोस् ।

पातहरू

चश्माहरू

अनार

फूलहरू

उत्सव सुरु हुन्छ !

धाराकी आमाले चाडका लागि केही सामग्री किनेकी छिन् ।
उनीहरूले तयारी गरिरहेको चाडको अनुमान लगाउनुहोस् ।

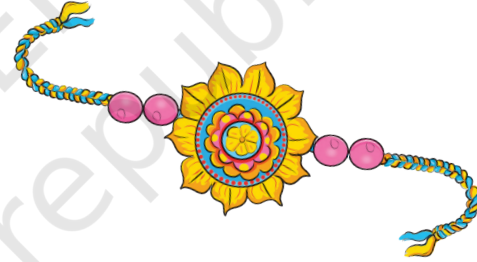
रक्षा बन्धन !

हिँड राखी बनाऊ

हेर ! मेरो शिक्षकले
हामीलाई राखी बनाउन सिकाउनुभएको
छ ।

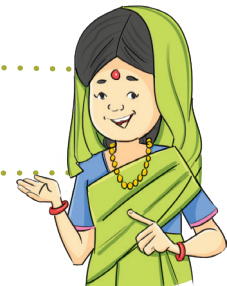

प्रत्येक राखीको लागि हामीलाई एउटा फूल चाहिन्छ,
धागोहरु र मोतीहरु चाहिन्छ ।

हामीले 5 राखी
बनाउनु पर्छ ।

तिनीहरूलाई कति वटा धागो, फूल र माला चाहिन्छ ?

प्रत्येक राखीका लागि 1 फूल
चाहिन्छ । हामीले 5 राखी
बनाउनपर्छ ।

धाराले लिन्छ

$$\begin{array}{ccccccccc} \text{flower} & & \text{flower} & & \text{flower} & & \text{flower} & & \text{flower} \\ 1 & + & 1 & + & 1 & + & 1 & + & 1 = \dots \end{array}$$

यो पनि भन्न सकिन्छ

5 पटक 1

वा

5 \times 1 = 5

5 राखीका लागि, हामीलाई फूलहरू चाहिन्छ ।

प्रत्येक राखीमा 2 वटा धागो प्रयोग गरिन्छ ।
हामीले 5 वटा राखी बनाउनुपर्छ ।

धाराले लिन्छ

$$\begin{array}{ccccccccc} \text{thread} & & \text{thread} & & \text{thread} & & \text{thread} & & \text{thread} \\ 2 & + & 2 & + & 2 & + & 2 & + & 2 = \dots \end{array}$$

वा 5 पटक 2

वा 5 \times 2

5 वटा राखीका लागि, हामीलाई धागोहरू चाहिन्छ ।

प्रत्येक राखीमा 4 वटा मोती प्रयोग गरिन्छ ।
हामीले 5 वटा राखी बनाउनुपर्छ ।

$$\begin{array}{ccccccccc} \text{beads} & & \text{beads} & & \text{beads} & & \text{beads} & & \text{beads} \\ 4 & + & 4 & + & 4 & + & 4 & + & 4 = \dots \end{array}$$

वा 5 पटक 4

वा 5 \times 4

5 वटा राखीका लागि, हामीलाई मोती चाहिन्छ ।

यो प्रयास गर्नुहोस्!

10 वटा यस्तो राखी बनाउनका लागि, हामीलाई फूल, श्रेड्स र मोती चाहिएको छ ।
त्यहाँ 30 वटा फूल, 30 वटा धागो र 30 वटा माला छन् । तपाईं कति वटा राखी यस सामग्रीको साथ बनाउन
सक्नुहुन्छ? उत्तर पत्ता लगाउन आवश्यक भएमा रेखाचित्रहरू प्रयोग गर्नुहोस् ।

© NCERT
not to be republished

रमाइलो क्रियाकलाप

तपाईं घरमा रङ्गीन राखी
बनाउन प्रयास गर्नुहोस् ।
यो कक्षामा देखाउनुहोस् ।

जगन्नाथ मिठ ईपसल

बप्पा, हाम्रो अत्यालाई लड्डू मन पर्छ । हिँडहोस् केही किनौ ।

1,2,3,4,...
ओह म ती गणनामा भ्रमित भइरहेको छु !

पकै पनि !

पर्ख धारा !
पसलेले ती बाकसमा व्यवस्थित गरेर दिनुहुन्छ ।

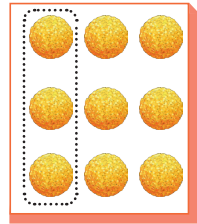
हामी यस बाकसमा लड्डुहरू कसरी गन्न सक्छौं ?

$$3 + 3 + 3 = \dots\dots$$

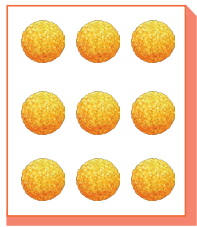
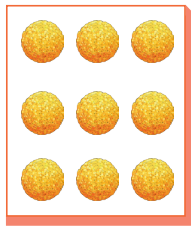
वा, तीन गुना तीन बराबर 9

$$\text{वा, } 3 \times 3 = \dots\dots$$

त्यहाँ बाकसमा लड्डुहरू..... छन् ।

कृपया मलाई 2 बाँक्स लड्डु दिनुहोस् ।

$$9 + 9 = 18$$

दुई गुणा नौ बराबर 18 ।

$$2 \times 9 = 18$$

त्यहाँ 18 वटा लड्डु छन् ।

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = \dots\dots$$

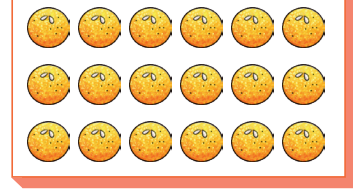
वा, 6 गुना 3 बराबर 18 ।

$$\text{वा, } 6 \times 3 = 18$$

त्यहाँ 18 वटा लड्डु छन् ।

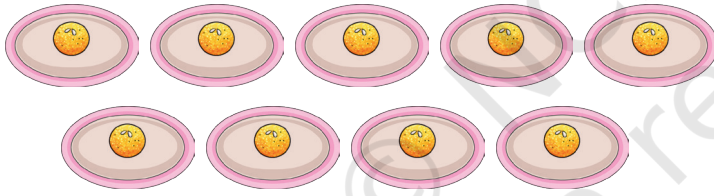
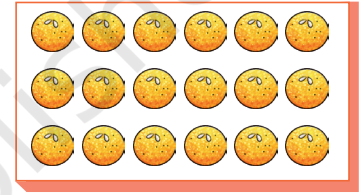
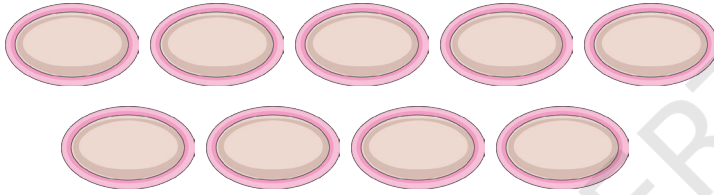

आत्या र बच्चाहरू आएपछि, घरमा हामी
9 व्यक्तिहरू हुनेछौं । जब हामी 18 लड्डु समान
रूपमा वितरण गर्छौं तब, हामी प्रत्येकले कति
पाउनेछौं ?

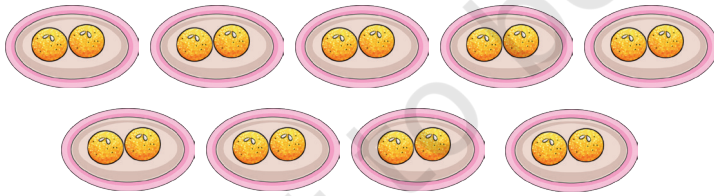
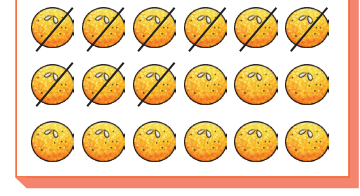
के तपाईं धारालाई यो पत्ता लगाउन मद्दत गर्न सक्नुहुन्छ ?

कल्पना गर्नुहोस् कि तपाईं धारा हुनुहुन्छ । आफ्ना नौ जना साथीहरूलाई 18 वटा लड्डु बराबर बाँड्नुहोस् ।
हेरौं धाराले यो कसरी गरेको छ ।

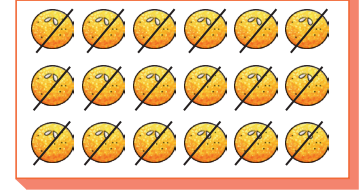
वस्तुहरू
बाकी छः

.....

वस्तुहरू
बाकी छः

.....

जब 18 वटा लड्डु नौ जनालाई समान रूपमा बाँडिन्छ, ती मध्ये प्रत्येकले लड्डु पाउँछन् ।

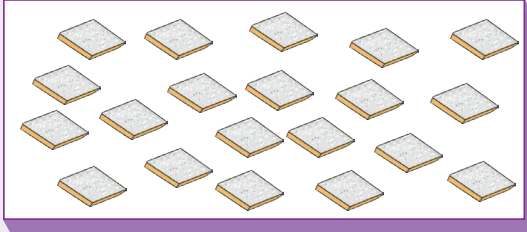
18 लाई 9 द्वारा बराबर विभाजन गर्दा प्रत्येकले 2 पाउँछ ।

वा, $18 \div 9 = 2$ लड्डु ।

यो प्रयास गर्नुहोस्!

आकृतिलाई ध्यानदिएर हेर्नुहोस् । काजू केटलिसको सङ्ख्या अनुमान गर्नुहोस् ।

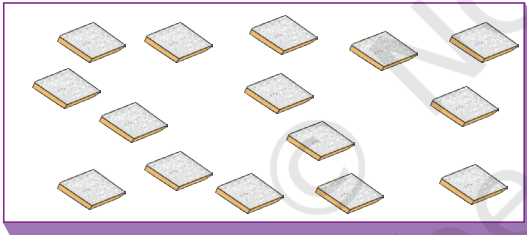
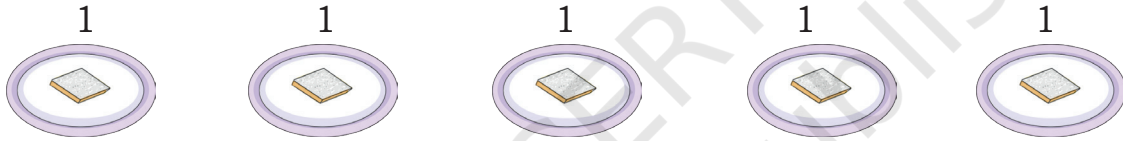

काजू केटलिसको सङ्ख्या गणना गर्नुहोस् र लेख्नुहोस् ।

काजू केटलिसको कुल सङ्ख्या =

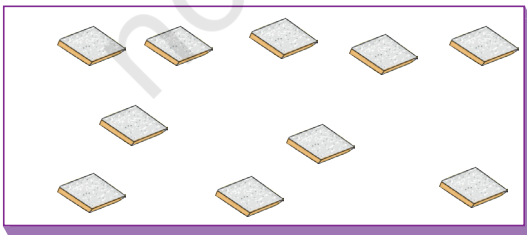
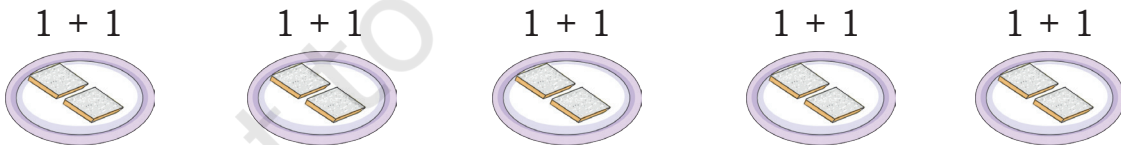
सबै काजू केटलिस समान रूपमा 5 व्यक्तिहरू बीच वितरण गर्नुहोस् । तपाईं यस काजू केटलिस् प्लेटहरूमा रेखाङ्कन गर्न सक्नुहुन्छ । प्रत्येकले कति पाउनेछन् ?

तपाईंको कामलाई धाराको कामसँग तुलना गर्नुहोस् ।

$$\begin{array}{r} 2 \quad 0 \\ - \quad \quad 5 \\ \hline \end{array}$$

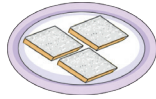
वस्तुहरू बाकी छः

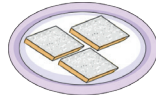
$$\begin{array}{r} 2 \quad 0 \\ - \quad \quad 5 \\ \hline 1 \quad 5 \\ - \quad \quad 5 \\ \hline 1 \quad 0 \end{array}$$

वस्तुहरू बाकी छः

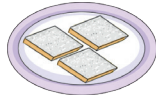
$1 + 1 + 1$

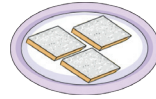
$1 + 1 + 1$

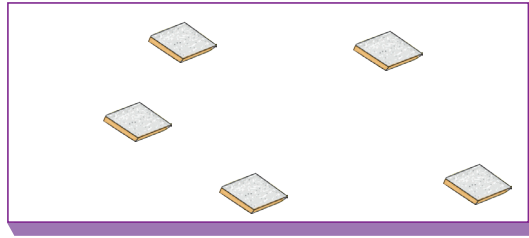
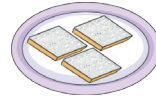
$1 + 1 + 1$

$1 + 1 + 1$

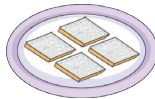
$1 + 1 + 1$

$$\begin{array}{r}
 20 \\
 - 5 \\
 \hline
 15 \\
 - 5 \\
 \hline
 10 \\
 - 5 \\
 \hline
 5 \\
 - 5 \\
 \hline
 0
 \end{array}$$

वस्तुहरू बाकी छ :

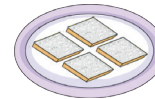
$1 + 1 + 1 + 1$

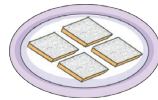
$1 + 1 + 1 + 1$

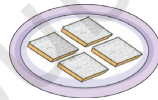
$1 + 1 + 1 + 1$

$1 + 1 + 1 + 1$

$1 + 1 + 1 + 1$

$$\begin{array}{r}
 20 \\
 - 5 \\
 \hline
 15 \\
 - 5 \\
 \hline
 10 \\
 - 5 \\
 \hline
 5 \\
 - 5 \\
 \hline
 0
 \end{array}$$

वस्तुहरू बाकी छ :

20 लाई 5 द्वारा विभाजित गर्दा प्रत्येकले 4 पाउँछ ।

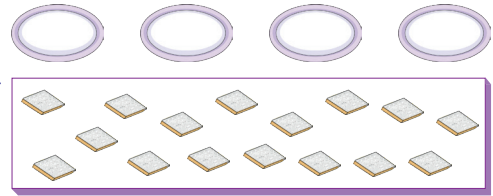
$20 \div 5 = 4$

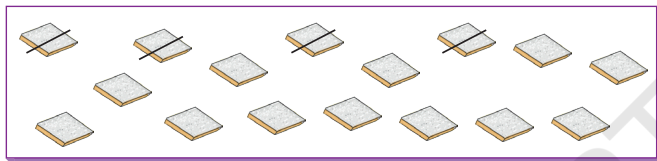
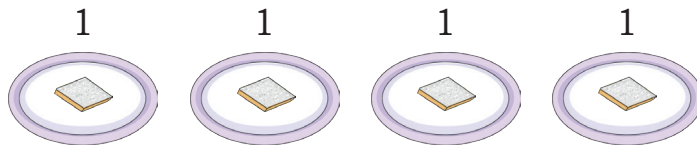
आउनुहोस् हामी गरौं

1. सबै काजु केटलिस समान रूपमा 4 व्यक्तिहरू बीच वितरण गर्नुहोस् ।
कति काजु केटलिस प्रत्येकले पाउँछन् ?

आउनुहोस् हामी तल दिइएको चित्रमा यो गरौं । काजु केटलिसलाई
ट्रेबाट बाहर निकालहोस् र तिनीहरूलाई प्लेटहरूमा कोर्नुहोस् ।

पहिलो स्टेपमा तपाईंको लागि गरिएको छ ।

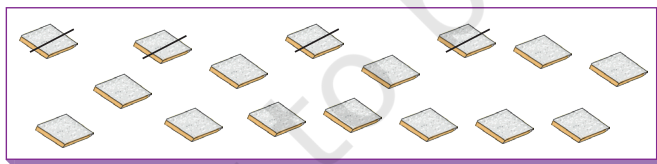
	1	6
-		4
<hr/>		

बाँकी रहेका वस्तुहरू: _____

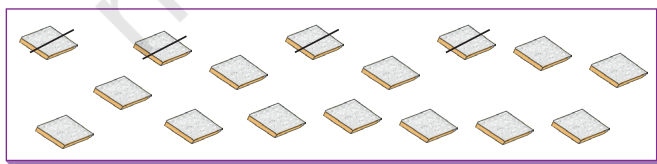
	1	2
-		
<hr/>		

बाँकी रहेका वस्तुहरू: _____

		8
-		
<hr/>		

बाँकी रहेका वस्तुहरू: _____

		4
-		
<hr/>		

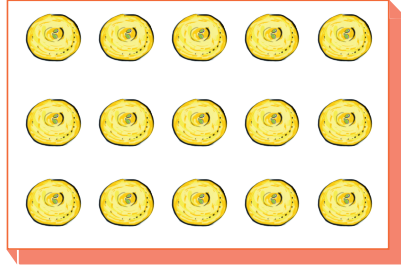
बाँकी रहेका वस्तुहरू: _____

प्रत्येकले काजु केटलिस पाउँछ ।

$$16 \div 4 = \dots\dots$$

2. सबै 15 पेडा समान रूपमा 5 व्यक्तिहरू बीच प्लेटहरूमा वितरण गर्नुहोस् ।
कति पेडा प्रत्येकले पाउँछन् ?

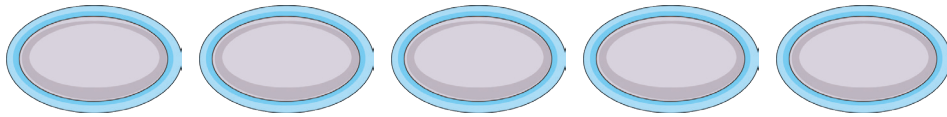
कुल पेडा:

$$\begin{array}{r} 15 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

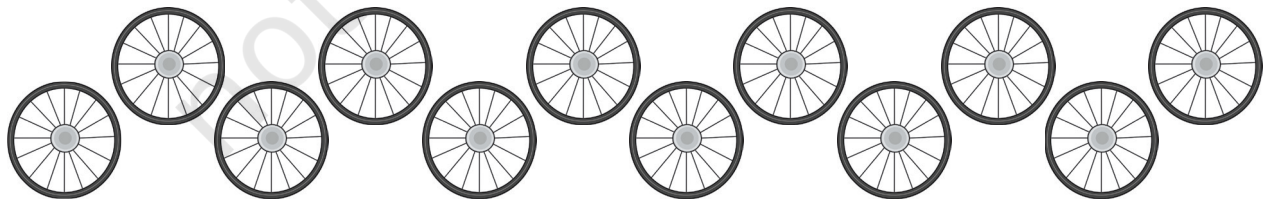
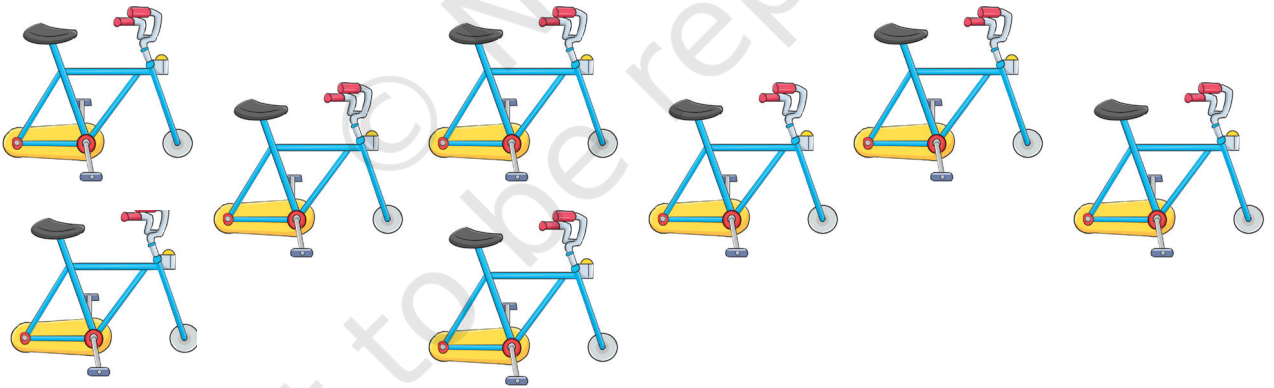
15 समान रूपमा 5 द्वारा विभाजित गर्दा प्रत्येकले पाउँछ ।

$$15 \div 5 = \dots\dots\dots$$

आउनुहोस्, हामी सोचौं

1. प्रत्येक साइकल लाई 2 वटा पाङ्ग्रा चाहिन्छ । 12 वटा पाङ्ग्रामा कति वटा साइकलहरू फिट गर्न सकिन्छ ?

12 समान रूपमा 2 द्वारा विभाजित गर्दा पाउँछ ।

$$12 \div 2 = \dots\dots\dots$$

2. चित्रलाई ध्यानदिएर हेर्नुहोस् । जलेबीको सङ्ख्या गणना गर्नुहोस् ।

त्यहाँ जलेबिहेरु छन् ।

तपाईंले कसरी गणना गर्नुभयो ? आफ्ना साथीहरूसँग छलफल गर्नुहोस् ।

समूहमा गणना गर्दा हामी देख्छौं कि त्यहाँ छ वटा समूहमा चार-चार जलेबीहरू छन्,

वा, $4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 = \dots\dots$

वा $\dots\dots \times 4 = \dots\dots$ जलेबिहरू ।

बाप्पा, हामीले
24 वटा जलेबी किनौं ।

घरमा हामी 9 जना सदस्य छौं ।
के हामी 4 वटा जलेबी खान
सक्छौं ?

के धाराको परिवारमा प्रत्येकका लागि चारवटा जलेबी प्रशस्त हुन्छन् ? कक्षामा आफ्ना विचारहरू साझा गर्नुहोस् ।

सबैले चार-चारवटा पाउने गरी धाराले कति वटा जलेबी किन्नुपर्छ ?

बगैँचामा रहेका बोटबिरुवाहरू

घर फर्कने क्रममा धारा र गोपालले फूलको ओछ्यान देख्छन्।

धारा: बोटबिरुवाको सङ्ख्या यस्तो छ

$$6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 = \dots$$

$$8 \text{ बार } 6 =$$

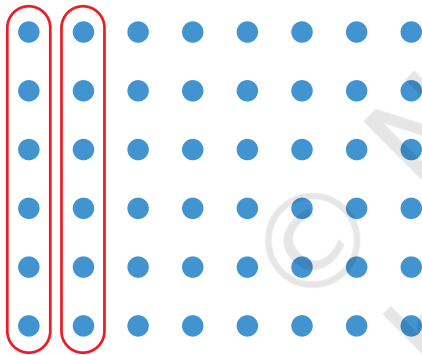
$$= 8 \times 6 =$$

गोपाल: होइन, यो $8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8$ हो

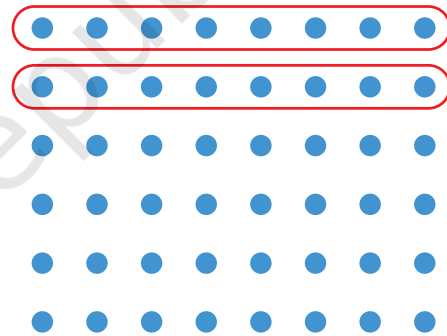
$$= 6 \times 8$$

तपाईंलाई को सही लाग्छ?

समूहीकरणका विभिन्न तरिकाहरू।

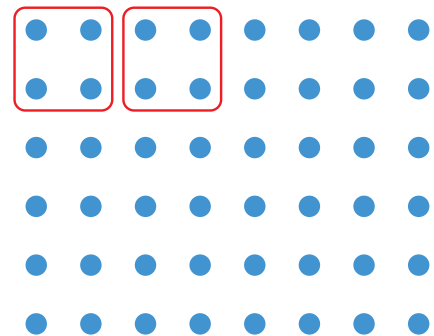
धारा
 8×6

धारा
 6×8

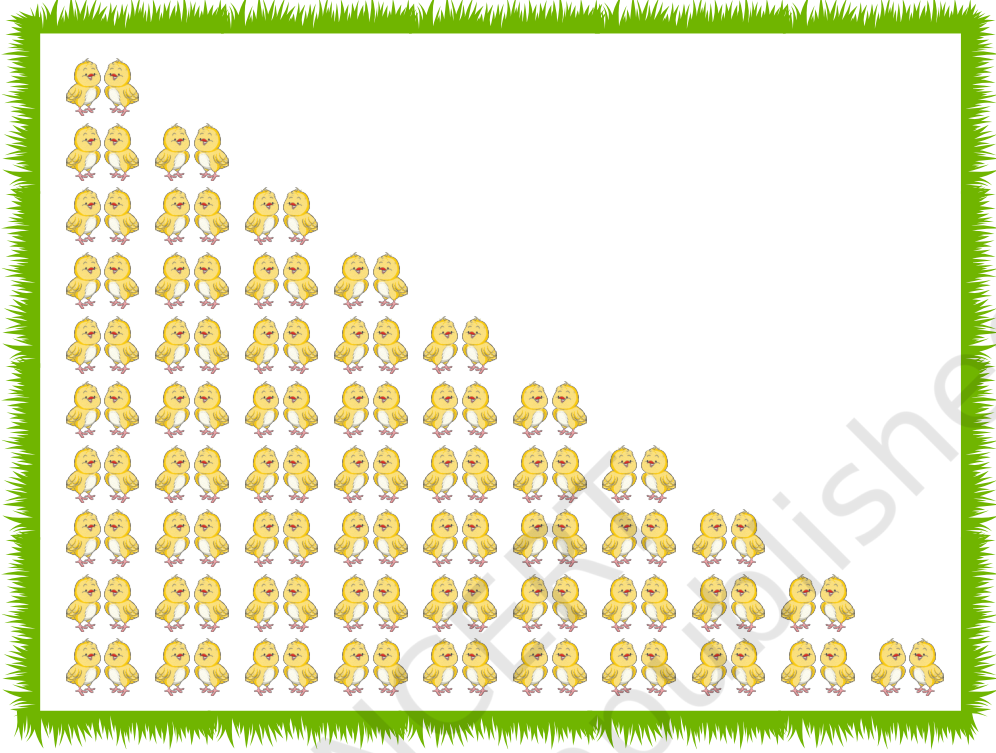
के तपाईं यो बराबर समूहीकरण पूरा गर्न सक्नुहुन्छ र यसलाई गुणनको रूपमा लेख्न सक्नुहुन्छ?

के तपाईं विभिन्न आकारका समान समूहहरू फेला पार्न सक्नुहुन्छ? तिनीहरूलाई कोर्नुहोस् र गुणनको रूपमा लेख्नुहोस्।

खेत- बारी भ्रमण गर्नुहोस

अर्को दिन केटाकेटीहरू बुबा र काका-काकी हरूलाई खेतमा लैजान्छन्। तिनीहरूले त्यहाँ धेरै कुखुरादेख्छन्। फार्ममा कुखुरा गणना गरौं!

1 पटक 2	2 हो	या 1×2	= 2
2 पटक 2	4 हो	या 2×2	= 4
3 पटक 2	6 हो	या 3×2	= 6
4 पटक 2	यो हो	या 4×2	=
5 पटक 2	यो हो	वा 5×2	=
6 पटक 2	यो हो	या 6×2	=
..... पटक 2	यो हो	वा $\times 2$	=
..... पटक	यो हो	या 8×2	=
..... पटक	यो हो	या 9×2	=
..... पटक	यो हो	वा 10×2	=

छोड्न उफ्रने खेल

साँझपख परिवार खेल मैदानमा जान्छ ।

अत्याले लठ्ठीले भुइँमा घुमाउरो नम्बर ट्रयाक कोर्छिन् । उनले धारालाई 0 बाट सुरु हुने नम्बर लेख्न आग्रह गर्छिन् ।

हिँड एउटा खेल खेलौं ।

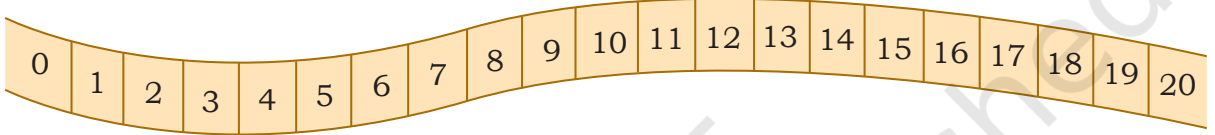
अब, मलाई उफ्रन्ते चाहियो । जसले उफ्रिन चाहान्छ ?

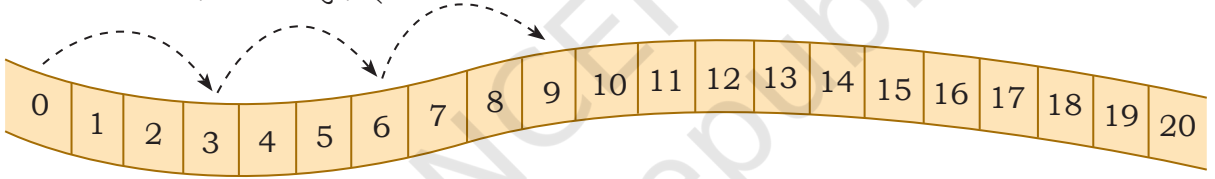
म उफ्रिन्छु ।

नम्बर 3

0 बाट सुरु भएर धारा 3 मा उफ्रन्छ छ । 3 बाट उनी 6 मा पुगिन्छ । 6 बाट उनी 9 मा पुगिन्छ । अब 9 पछि धारा कसरी उफ्रन्छ भनेर हेर्न जारी राख्नुहोस् ।

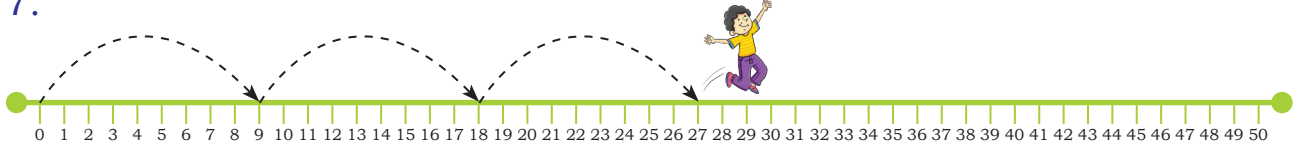
धारा 3 सम्म स्किप उफ्रदै गर्छे ।

जम्पको सङ्ख्या

नम्बरमा पुग्यो

1 उफ्रनु	→ 3
2 उफ्रनुहोस	→ $3 + 3 = 6 = 2$ एक्स 3
3 उफ्रनुहोस	→ $3 + 3 + 3 = 9 = 3$ एक्स 3
4 उफ्रनुहोस	→
5 उफ्रनुहोस	→
6 उफ्रनुहोस	→
7 उफ्रनुहोस	→
8 उफ्रनुहोस	→
9 उफ्रनुहोस	→
10 उफ्रनुहोस	→

7.

गोपाल ले स्किप उफ्रिने क्रमहरु गरिरहेका छन ।

27 को पछि उनी उफ्रनेछन,

8. गोपालको उफ्रेकाहरुको तपाईं कुन पटकको तालिका निर्माण गर्न सक्रहुन्छ? यसलाई तपाईंको नोटबुकमा बनाउनुहोस् ।

9. धारा पनि स्किप उफ्रिन गुमाउँछन् । गोपालले उफ्रेकाहरु को तल नोट गरे तर उनले सुरुका केही सङ्ख्याले छुटाए ।

 32, 40, 48, 56

कुन सङ्ख्याले धारा उफ्रँदै थियो? तपाइ लेखन खातामा यो संखा पटक तालिका रचना गर्नुहोस ।

हामी खेलौं

अत्याले 12 मा फूल राखिन्छन् ।

फूलमा पुग्न बराबर कदमसँग जम्प छोड्नुहोस् ।

फूलमा प्रत्यक्ष उफ्रने अनुमति छैन ।

जो सानो भन्दा सानो सङ्ख्यामा उफ्रन्छ, उसले जित्छ ।

तपाईंले कुन स्किप जम्पिङ नम्बर रोज्नुहुन्छ?

ट्रयाकका विभिन्न नम्बरहरुमा फूल राखेर आफ्नो साथीहरूसँग यो खेल खेल्नुहोस् । हेर्नुहोस् को

जम्पको न्यूनतम सङ्ख्यामा पुग्न सक्षम छ ।

के त्यहाँ 1 स्किप जम्पिङ गरेर मात्र पुग्न सकिने सङ्ख्याहरु छन् जुन? यस्ता 3 वटा नम्बर पत्ता लगाउनुहोस् ।

तालिकाहरू लेख्ने रमाइलो तरिका

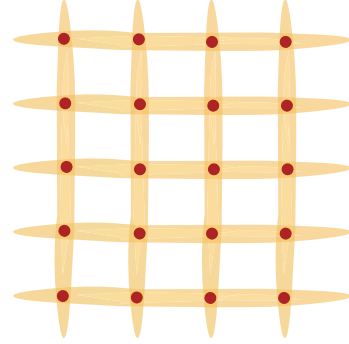
मिथुले लठ्ठी कोरेर गुणन तालिकाहरू लेख्ने अर्को तरिका पत्ता लगाउँछ! के तपाईं यसमा बारम्बार थपिएको हेर्नुहुन्छ?

मिथुसँग केही लठ्ठी छन्।

उहाँले तिनीहरूलाई यसरी व्यवस्थित गर्नुभयो:

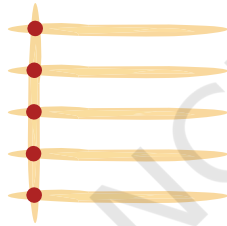
तिनले रातो लठ्ठीको प्रतिच्छेदन गरे

थोप्लाहरू गने।

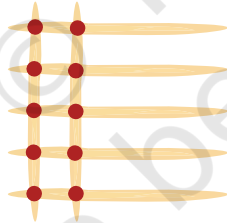

लठ्ठीको साथ 5 पटक तालिका बनाउने प्रयास गरौं।

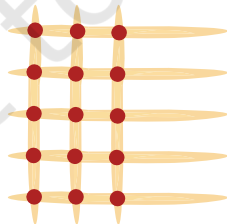
1 पटक $5 = 5$

2 पटक $5 = 10$

3 पटक $5 = 15$

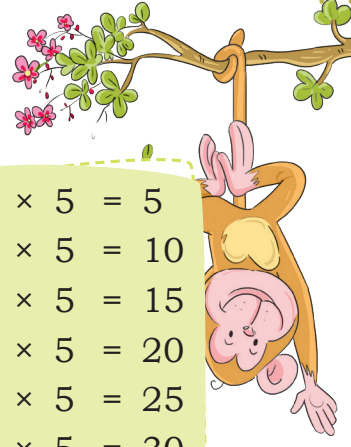

1	\times	5	=	5
2	\times	5	=	10
3	\times	5	=	15
4	\times	5	=	
5	\times	5	=	
6	\times	5	=	
7	\times	5	=	
8	\times	5	=	
9	\times	5	=	

लठ्ठी प्रयोग गरेर पटक -5 तालिका पूरा गर्नुहोस्

माथि देखाइएको लठ्ठी विधि प्रयोग गरेर पटक-6 देखि पटक-10 तालिकाहरू बनाउनुहोस्
माथि देखाइएको छ।

गुणन तालिका

$$\begin{array}{l} 1 \times 1 = 1 \\ 2 \times 1 = 2 \\ 3 \times 1 = 3 \\ 4 \times 1 = 4 \\ 5 \times 1 = 5 \\ 6 \times 1 = 6 \\ 7 \times 1 = 7 \\ 8 \times 1 = 8 \\ 9 \times 1 = 9 \\ 10 \times 1 = 10 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 1 \times 2 = 2 \\ 2 \times 2 = 4 \\ 3 \times 2 = 6 \\ 4 \times 2 = 8 \\ 5 \times 2 = 10 \\ 6 \times 2 = 12 \\ 7 \times 2 = 14 \\ 8 \times 2 = 16 \\ 9 \times 2 = 18 \\ 10 \times 2 = 20 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 1 \times 3 = 3 \\ 2 \times 3 = 6 \\ 3 \times 3 = 9 \\ 4 \times 3 = 12 \\ 5 \times 3 = 15 \\ 6 \times 3 = 18 \\ 7 \times 3 = 21 \\ 8 \times 3 = 24 \\ 9 \times 3 = 27 \\ 10 \times 3 = 30 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 1 \times 4 = 4 \\ 2 \times 4 = 8 \\ 3 \times 4 = 12 \\ 4 \times 4 = 16 \\ 5 \times 4 = 20 \\ 6 \times 4 = 24 \\ 7 \times 4 = 28 \\ 8 \times 4 = 32 \\ 9 \times 4 = 36 \\ 10 \times 4 = 40 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 1 \times 5 = 5 \\ 2 \times 5 = 10 \\ 3 \times 5 = 15 \\ 4 \times 5 = 20 \\ 5 \times 5 = 25 \\ 6 \times 5 = 30 \\ 7 \times 5 = 35 \\ 8 \times 5 = 40 \\ 9 \times 5 = 45 \\ 10 \times 5 = 50 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 1 \times 6 = 6 \\ 2 \times 6 = 12 \\ 3 \times 6 = 18 \\ 4 \times 6 = 24 \\ 5 \times 6 = 30 \\ 6 \times 6 = 36 \\ 7 \times 6 = 42 \\ 8 \times 6 = 48 \\ 9 \times 6 = 54 \\ 10 \times 6 = 60 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 1 \times 7 = 7 \\ 2 \times 7 = 14 \\ 3 \times 7 = 21 \\ 4 \times 7 = 28 \\ 5 \times 7 = 35 \\ 6 \times 7 = 42 \\ 7 \times 7 = 49 \\ 8 \times 7 = 56 \\ 9 \times 7 = 63 \\ 10 \times 7 = 70 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 1 \times 8 = 8 \\ 2 \times 8 = 16 \\ 3 \times 8 = 24 \\ 4 \times 8 = 32 \\ 5 \times 8 = 40 \\ 6 \times 8 = 48 \\ 7 \times 8 = 56 \\ 8 \times 8 = 64 \\ 9 \times 8 = 72 \\ 10 \times 8 = 80 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 1 \times 9 = 9 \\ 2 \times 9 = 18 \\ 3 \times 9 = 27 \\ 4 \times 9 = 36 \\ 5 \times 9 = 45 \\ 6 \times 9 = 54 \\ 7 \times 9 = 63 \\ 8 \times 9 = 72 \\ 9 \times 9 = 81 \\ 10 \times 9 = 90 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 1 \times 10 = 10 \\ 2 \times 10 = 20 \\ 3 \times 10 = 30 \\ 4 \times 10 = 40 \\ 5 \times 10 = 50 \\ 6 \times 10 = 60 \\ 7 \times 10 = 70 \\ 8 \times 10 = 80 \\ 9 \times 10 = 90 \\ 10 \times 10 = 100 \end{array}$$

गुणन तालिकामा ढाँचाहरू हेर्दै

पटक-5 तालिका हेर्नुहोस्। तपाईं कस्ता ढाँचाहरू देख्नुहुन्छ?

11×5 र 12×5 को अन्तिम अङ्क के हुनेछ अनुमान लगाउनुहोस्।

सङ्ख्याहरूको 3 उदाहरणहरू दिनुहोस् जुन 5 पटक लिदा जवाफ दिन्छ

(i) 0

(ii) 5

उत्तर पत्ता नलगाई, के तपाईं 18×5 को अन्तिम अङ्कहरू बताउन सक्नुहुन्छ,

23×5 , 32×5 , 50×5 .

2, 3, 5 को पटक तालिकाहरू हेर्नुहोस् । उनीहरूबीच सम्बन्ध छ । के तपाईं यसलाई देख्न सक्नुहुन्छ ?

$$\begin{aligned} 1 \times 2 &= 2 \\ 2 \times 2 &= 4 \\ 3 \times 2 &= 6 \\ 4 \times 2 &= 8 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 1 \times 3 &= 3 \\ 2 \times 3 &= 6 \\ 3 \times 3 &= 9 \\ 4 \times 3 &= 12 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 1 \times 5 &= 5 \\ 2 \times 5 &= 10 \\ 3 \times 5 &= 15 \\ 4 \times 5 &= 20 \end{aligned}$$

के त्यहाँ दुई गोलाकार सङ्ख्याहरू र बक्स गरिएको सङ्ख्या बीच कुनै सम्बन्ध छ ? के यो अर्को पङ्क्तिको लागि पनि हुन्छ ?

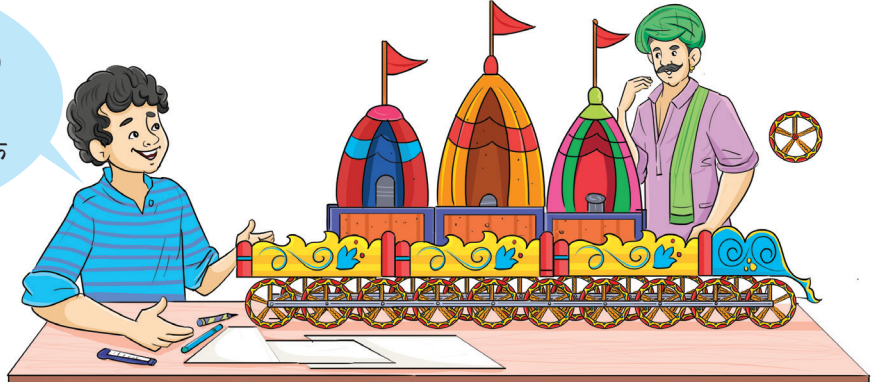
के तपाईंले तेस्रो तालिकामा थपेर 2 वटा टेबलका उदाहरणहरू फेला पार्न सक्नुहुन्छ ?

आउनुहोस् हामी गरौं

- तपाईंको नोटबुकमा निम्न प्रत्येक समस्याका लागि चित्र कोर्नुहोस् । गणना, नम्बर लाइन उफ्रिने वा अन्य कुनै समस्या समाधानको लागि प्रयोग गर्नुहोस् ।
 - प्रत्येक जारमा 4 वटा कुकीजको साथ 5 जारहरू छन् । त्यहाँ कति कुकीजहरू छन् ?
 - एउटा इडली भाडामा 6 वटा इडली प्लेटहरू समावेश गर्न सकिन्छ । प्रत्येक प्लेटमा हामी 4 वटा इडली बनाउन सक्छौं । कति वटा इडलि एकै चोटि मा पकाउन सकिन्छ ?
 - 5 जना बालबालिकालाई समान रूपमा 30 वटा कुकिज वितरण गरिने भएको छ । प्रत्येक बच्चाले कति वटा कुकिजहरू प्राप्त गर्नेछ ?
 - रोरोले 0 बाट सुरु गरेर 18 मा पुग्न 6 जम्प लिन्छ । उनका सबै जम्प एउटै साइजका छन् । रोरोको जम्पको साइज के हो ?
 - टोटोले समान आकारको जम्पहरू लिँदै र अझै पनि 6 जम्पमा 18 सम्म पुग्यो । टोटो कसरी उफ्रियो ?
 - सुमाले हरेक दिन 8 रुपियाँ बचायो । कति दिन पछि उसले 56 रुपियाँ पाउनेछ ?
 - मेरीसँग समुद्रका 63 वटा शङ्ख छन् । उनी आफ्ना 5 जना साथीलाई 7 वटा समुन्द्री शङ्ख दिन्छिन् । उनीसँग कति वटा बाँकी छन् ?
- निम्न समस्याहरू समाधान गर्नुहोस् । शब्द समस्या निर्माण गर्ने प्रयास गर्नुहोस् ।
 - 4×9
 - $32 \div 8$
 - 6×7
 - $45 \div 5$

बप्पा, म एउटा कार्डबोर्ड रथ बनाउदैछु। मलाई रथको लागि 20 चक्का बनाउन स्पोकको आवश्यक छ। प्रत्येक चक्कालाई 5 वटा स्पोक चाहिन्छ।

भीमलाई मदत गर्नुहोस्! भीमलाई स्पोक्स चाहिन्छ।
सोच्नुहोस् र आफ्ना साथीहरूसँग साझेदारी गर्नुहोस् कि तपाईंले कसरी जवाफ पाउनुभयो।
हेरौं, भीमले कसरी गरे।

10 चक्काहरू आवश्यक पर्दछ:

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

$$= 10 \times 5 = \dots\dots \text{स्पोक्स।}$$

अर्को 10 चक्का आवश्यक पर्छ \times = स्पोक्स।

त्यसोभए, कुल स्पोक चाहिने सङ्ख्या हो + = स्पोक्स।

यी प्रयास गर्नुहोस्

$$30 \times 5 = \dots\dots$$

(सङ्केत: तपाईं 30 चक्काहरूमा स्पोक गणना गरेर यो फेला पार्न सक्नुहुन्छ।

पहिलो 10 चक्काहरू हुनेछ स्पोक्स

अर्को 10 चक्काहरू हुनेछ स्पोक्स

अर्को 10 चक्काहरू हुनेछ स्पोक्स

कुल = स्पोक्स

$$30 \times 5 = \dots\dots \text{स्पोक्स}$$

निम्न पूरा गर्नुहोस्

$$40 \times 5 = \dots\dots$$

$$70 \times 5 = \dots\dots$$

$$100 \times 5 = \dots\dots$$

$$50 \times 5 = \dots\dots$$

$$80 \times 5 = \dots\dots$$

$$60 \times 5 = \dots\dots$$

$$90 \times 5 = \dots\dots$$

तपाईंले यहाँ देख्नुभएको ढाँचा वर्णन गर्नुहोस्

धाराले 45 वटा स्पोक संकलन गरेको थियो । तिनले कतिवटा पाङ्ग्रा बनाउन सकिन्छन् ?

10 स्पोकको साथ, म 2 पाङ्ग्राहरू बनाउन सक्छु, $45 - 10 = 35$ । अर्को 10 स्पोकको साथ, म 2 थप पाङ्ग्राहरू बनाउन सक्छु, $35 - 10 = 25$ ।

के धारासँग 10 वटा चक्का बनाउन पर्याप्त स्पोक छ ?

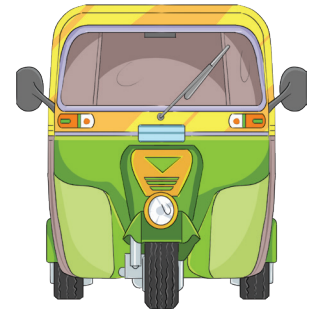
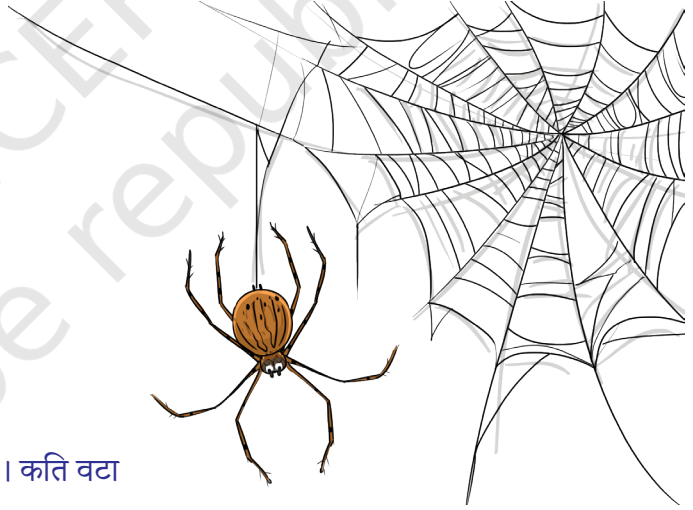
60 स्पोकसले कतिवटा चक्का बनाउन सकिन्छ ?

तपाईं 60 स्पोकहरूसँग कति पाङ्ग्राहरू बनाउन सक्नुहुन्छ ?

आउनुहोस् हामी गरौं

- एउटा माकुराका 8 वटा खुट्टा हुन्छन् ।
5 माकुराका खुट्टा हुन्छन् ।
10 माकुराका खुट्टा हुन्छन् ।
15 माकुराका खुट्टा हुन्छन् ।
- 23 माकुराका कति वटा खुट्टाहरू हुनेछन् ?
- माकुराका एउटा समूहका 32 वटा खुट्टा छन् । कति वटा माकुरा त्यस समूहमा छन् ?
- यहाँ 3 चक्के अटो रिक्सा छ । कति वटा चक्काहरू त्यहाँ छन्
a. 18 अटो रिक्सा ?
b. 34 अटो रिक्सा ?

5. ग्यारेजमा अटो रिक्सामा कुल 36 वटा चक्का हुन्छन् । ग्यारेजमा कति वटा अटो रिक्सा छन् ? ?
6. त्यहाँ 55 वटा कमिलाको लाइन छ (एउटा कमिलाको 6 वटा खुट्टा हुन्छ) । लाइनमा खुट्टाको कुल सङ्ख्या कति छ ?
7. मुसा मिकीले गाईका गोठमा 48 वटा खुट्टा देख्न सक्छन् । गोठमा कति वटा गाई छन् ?
8. काग क्यारीले गाईका गोठमा 24 वटा सिङ देख्न सक्छन् । गोठमा खुट्टाको कुल सङ्ख्या कति छ ?

आउनुहोस्, सोचौं

1. एउटा भ्यागुता 0 मा हुन्छ । यो केवल 7 पटक जम्प लिन्छ । 50 पार गर्नुअघि भ्यागुताको सबैभन्दा ठूलो सङ्ख्या कति हुनेछ ?

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50

2. एउटा भ्यागुता 50 बाट पछाडि उफ्रिन चाहन्छ । यसले 7 को जम्प लिन जारी राख्छ । भ्यागुताले 7 को हाम फाल्न सम्भव नहुने सङ्ख्या के हो ?

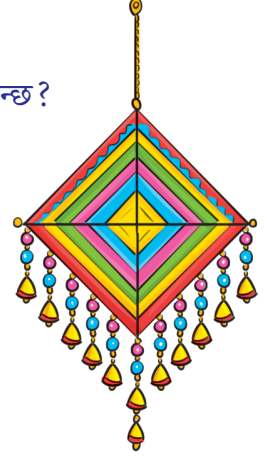
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50

3. भ्यागुताले प्रत्येक पटक 7 घर उफ्रँदै 0 सम्म पुग्नको लागि कुन सङ्ख्याबाट सुरु गर्नुपर्छ ? तपाईं के देख्नुहुन्छ ?

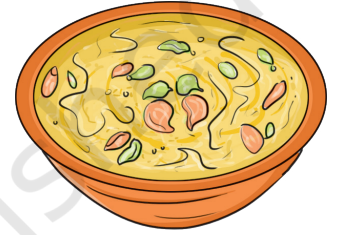
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50

पुरी समुद्रतट

1. एउटा भित्तामा झुन्ड्याउने को मुल्य रु 42 । दुइ वटा भित्तामा झुन्ड्याउने को मुल्य कति हुन्छ ?
दुइ वटा भित्तामा झुन्ड्याउने को मुल्य रु. $42 + रु. 42 = 2 \times रु. 42$
दुइ वटा भित्तामा झुन्ड्याउने को मुल्य:

2. एउटा रबडी कपको मुल्य रु. 75 रुपियाँ। प्रीतिले 5 कप रबडी किन्यो । उनीसँग उनको आमाको पर्स छ जुनमा केवल 100 रुपियाँको नोट छ ।
कति वटा 100 रुपियाँको नोट उसले पसलेलाई दिनुपर्नेछ ? पसलेले प्रीतिलाई कति फर्काउनेछ ?
5 कप रबडीको कुल मुल्य कति हुन्छ ?

समुद्र सीपी(शङ्ख)

ध्रुव समुद्रको छेउमा बस्छन् । तिनले आफ्ना तीन जना साथीहरूका लागि एउटा-एउटा हार बनाउने विचार गरे । उनी दिनभरि समुद्रका सीपीहरू खोजे । उनले साँझसम्म 112 वटा समुन्द्रका सीपीहरू जम्मा गरे । अब, उहाँसँग धेरै फरक रङ्गीन र चम्किलो सीपी हरू छन् ।

म 28 वटा सीपीहरू को एउटा हार बनाउनेछु । के यी सीपीहरू मेरा तीन जना साथीहरूका लागि हार बनाउन पर्याप्त हुनेछन् ?

उनले एउटा हारका लागि 28 वटा सीपीहरू लिए ।

$$112 - 28 = 84$$

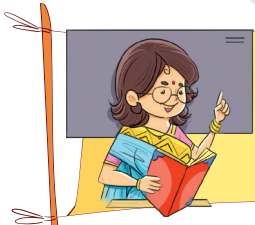
अब उनीसँग 84 वटा सीपीहरू बाँकी थिए । फेरि उनले दोस्रो हारका लागि थप 28 वटा सीपीहरू लिए ।

- अब कति वटा सीपीहरू बाँकी छन् ?
- त्यसपछि तिनले तेस्रो हारको लागि सीपीहरू लिए ।
- त्यसैले उनीसँग सीपी थियो ।
- के ती शङ्हरू तिनका सबै साथीहरूका लागि हार बनाउन पर्याप्त छन्?
- ध्रुवले 112 वटा सीपीहरू बाट कति वटा हार बनाउन सक्छन् ?

यी प्रयास गर्नुहोस्

- 1 कन्चुले 17 वटा समुद्री शङ्को हार बनाउँछिन् । 100 वटा समुद्री शङ् प्रयोग गरेर यस्ता हारहरू कतिवटा बनाउन सकिन्छ ?
- 2 समुद्रको शङ्को खोजी गर्ने क्रममा ध्रुवले 127 वटा चम्किलो गिट्टी पनि फेला पारेका छन् । उनले आफ्ना 3 जना साथीलाई समान रूपमा बाँडेका छन् । प्रत्येकले कति पाउनेछन् ?
- 3 प्रीतीसँग एउटा 500 रुपियाँको नोट र यसलाई कम मूल्यवर्गका नोटहरूको लागि साट्न चाहन्छन् । उसले चाहेमा कति वटा नोट पाउँछे ?
 - (क) 50 रुपैयाँका सबै नोट ?
 - (2) 20 रुपैयाँका सबै नोट ?
 - (3) 10 रुपैयाँको सबै नोट ?

शिक्षकको टिप्पणी: बच्चाहरूलाई ठूलो सङ्ख्याको साथ विभाजनमा आधारित, जसको गुणन तालिकाहरू थाहा छैन उनीहरूलाई, बारम्बार घटाव प्रयोग गरेर प्रश्नहरू समाधान गर्न प्रोत्साहित गर्नुहोस् । वास्तविक जीवन सन्दर्भहरूमा आधारित थप समस्याहरू दिन सकिन्छ ।

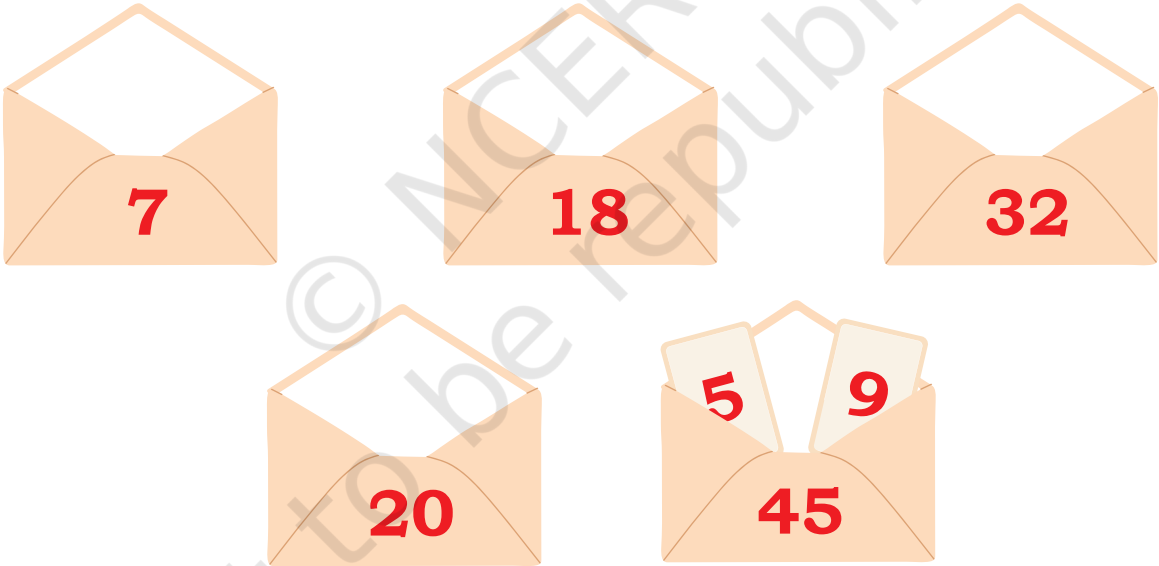
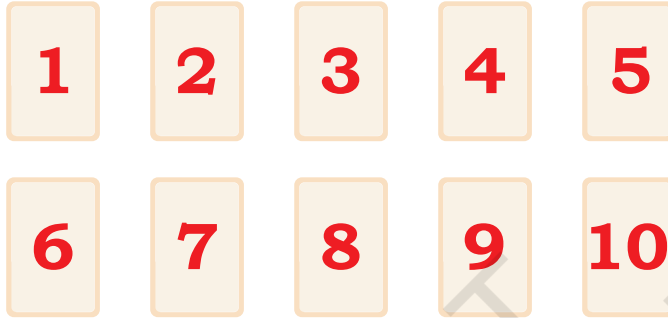

आउनुहोस् हामी अन्वेषण गरौं

त्यहाँ 1-10 बाट दस नम्बर कार्डहरू छन्। त्यहाँ पाँचवटा सिलबन्दी खामहरू छन्।

प्रत्येकमा दुई कार्डहरू छन् प्रत्येक खामको शीर्षमा यसमा निहित सङ्ख्याहरूको गुणन लेखिएको छ।

5^{औं} खाममा कार्ड 5 र 9 समावेश छ। खाममा $5 \times 9 = 45$ लेखिएको छ।

प्रत्येक खामभित्र नम्बर कार्डहरू पहिचान गर्नुहोस्।